

T. CABUNAC
K. BENČEVIĆ
Ž. DOLENEC

**MOGUĆNOSTI ORGANIZIRANJA PROIZVODNJE SVINJSKOG MESA ZA
TRŽIŠTE U BARANJI PUTEM PROIZVODNO USMJERENIH
GOSPODARSTAVA UDRUŽENIH U ZADRUŽNE I DRUGE
DRUŠTVENE ORGANIZACIJE**

Temelj razvoja proizvodnje svinjskog mesa su veličina, struktura gospodarstva, te sposobnost i želja gospodara za rad i angažiranje u toj proizvodnji.

Velike su razlike u strukturi proizvodne osnove za razvoj i reprodukciju svinjogojke proizvodnje. Radi toga ne može postojati samo jedan princip i šablona pomoću koje se proizvodna osnova može samoupravno i ekonomično organizirati.

Trebalo bi poći od analize svakog općinskog područja i pronalaziti ekonomski najbolje proizvodno usmjerenje. Jedan primjer, uz ranije navedena istraživanja, prikazat ćemo prema stanju proizvodne osnove, na temelju posjedovne i starosne strukture individualnih poljoprivrednih gospodarstava, u Baranji.

U Baranji koju pokriva općina Beli Manastir, u društvenom vlasništvu je 64% a u individualnom 36% poljoprivrednih površina. U baranjskim selima živi 19.070 stanovništva što čini 34% ukupnog stanovništva općine Beli Manastir. Unatrag 20-tak godina selo se je raslojilo uslijed deagrarijacije stanovništva pa sada ima čistih poljoprivrednih domaćinstava 5.373 sa ukupno 12.522 člana (svi podaci su za 1980. g.). Prosječna starost nosilaca tih domaćinstava prelazi 60 godina. Svako domaćinstvo ima u prosjeku 2,33 člana i ta grupa daje 22,36% ukupnog stanovništva Baranje.

U mješovitim radničko-poljoprivrednim domaćinstvima, kojih je 2.109, ima ukupno 6.558 članova. To čini 11,7% stanovništva Baranje. Starost nosilaca tih domaćinstava niža je od 50 godina, a domaćinstvo broji prosječno 3,10 članova.

Čista poljoprivredna domaćinstva posjeduju 17.199 ha poljoprivrednog zemljišta, što da je prosječno 3,2 ha po domaćinstvu. Između 1—5 ha obrađuje 3.772 domaćinstava ili 70% a preko 5 ha 30% ili 1.601 domaćinstava. Takova struktura veličine gospodarstava, i uz dobar bonitet tla, ekonomski je nepovoljna za intenzivnu stočarsku proizvodnju.

Mješovita gospodarstva posjeduju 3.907 ha pa je prosječno 1,85 ha po domaćinstvu. Do 3 ha je 1.605 domaćinstava (76%), a 504 domaćinstava ima više od 3 ha.

TOMO CABUNAC, dipl. inž. Poslovna zajednica za kooperativne odnose Beli Manastir
Dr KRSTO BENČEVIĆ, Poslovna zajednica za stočarstvo Osijek
ŽELJKO DOLENEC, dipl. inž. Poljoprivredni centar Hrvatske Zagreb

Proizvodnja u 1981. godini

U 1981. godini u Baranji proizvedeno je 112.000 svinja za klanje. U proizvodnji registrirano je oko 6.000 rasplodnih krmača. Dio prasadi nabavljen je izvan općine. To daje 6,8 uvjetnih svinja po ha.

Mesnoj industriji »Belje« PIK isporučeno je 68.964 komada, za vlastite potrebe zaklano je oko 23.000 svinja. Privatni mesari zaklali su 8.000 svinja a 12.000 prodano je u različitim oblicima organizirane proizvodnje i u slobodnom prometu.

Individualni poljoprivrednici Baranje proizvedu godišnje oko 50.000 tona kukuruza. U 1981. g. otkupljeno je 20.065 tona, 6.500 tona je silirano. Proizvedeno je i 2.220 tona suncokreta i sa 770 tona suncokreta sačme pokriven udio biljnog proteina u hrani. Za takvu svinjogojsku proizvodnju potroši se oko 40.000 tona kukuruza a ostatak se proda ili utroši za druge vrste proizvodnje.

Baranjska proizvodnja svinja za klanje po količini stočne hrane je autonomna i uz poboljšanje gospodarenja ima još nešto prostora za širenje, pogotovo kada bi odnos cijena kukuruz — svinje bio u adekvatnom odnosu.

Tom prostoru za mogućnost razvoja se isprečuje struktura gospodarstva koja se ne mogu ekonomično proizvodno usmjeriti pa se dobar dio površina ne može organizirano koristiti.

Koncepcija organiziranja

Održavanje dostignute i povećanje svinjogojske proizvodnje temelji se na vlastitoj proizvodnji hrane i adaptaciji objekata za kontinuiranu proizvodnju određene veličine i strukture.

U 1982. godini planirano je proizvesti u Baranji 79.960 svinja za tržište od toga 47.960 svinja sa vlastitom hranom kod proizvodno usmjerenih gospodarstava i 32.000 u organiziranoj proizvodnji sa industrijskim krmnim smjesama.

U proizvodno usmjerenim gospodarstvima (PUG) se na vlastitim poljoprivrednim površinama provodi planski plodored, vlastita proizvodnja prasadi i tov svinja kao finalnog proizvoda gospodarstva. Veličina proizvodnje je limitirana poljoprivrednim površinama s kojima gospodarstvo raspolaže. U tome okviru se planira struktura sjetve, tehnika spremanja i pripreme proizvedene hrane, uključujući i biljne proteine, potreba rada pa se u tome okviru racionaliziraju postupci radi snižavanja troškova.

Takovim načinom rada PUG je minimalno zavisno o tržištu stočne hrane i cijenama, a nabava svodi se na nužni dio životinjskih proteina, premiksa i lijekova. Racionalnim postupkom spremanja i pripreme stočne hrane pri intenzivnom iskorištavanju poljoprivrednog zemljišta PUG namjenski proizvodi potrebnu hranu. Ipak njegova je ovisnost o nabavi ranije

spomenutih komponenata vrlo osjetljiva jer sa postojećom genetskom strukturom svinja bez tih komponenata nastaje gubitak uslijed slabih prirasta, kanibalizma i velikog broja izlučivanja radi ekonomskih razloga.

Smatra se da postoji ekonomično rješenje PUG-a sa najmanje 10 ha prvoklasnog zemljišta u sadašnjoj situaciji, ali mu treba omogućiti dalje širenje. Ostala, manja gospodarstva ne mogu se ekonomično i trajno usmjeriti u proizvodnju svinjskog mesa na način da od te proizvodnje i njene kontinuirane reprodukcije može nesmetano živjeti. Čini se da je mogućnost dugoročnog i kontinuiranog nesmetanog i sređenog života poljoprivrednika, sada najvažniji osnov za razvoj proizvodnje hrane.

U nastavku donosimo jedan primjer strukture i ekonomskog obračuna PUG — veličine 10 ha, pod pretpostavkom da će se u Baranji moći organizirati 400—500 takvih gospodarstava.

*Proizvodno usmjereno gospodarstvo u proizvodnji
svinjskog mesa (»DJ« tov svinja« vlastitom
proizvodnjom osnovnih krmiva i prasadi*

NATURALNI POKAZATELJI

Veličina gospodarstva	10 ha
Broj zaposlenih u proizvodnji	2

PROIZVODNJA

Isporuka tov. svinja (100 kg ž.v.)	240 kom.
Isporuka ekonomskih klanja (30 kg ž.v.) i uginuća	16 kom.
Broj krmača ϕ	16 kom.
Broj prasadi stavljenih u tov po krmači godišnje	16 kom.
Zalučenje 50 dana	
Težina kod ulaza u tov	25 kg
Nazimice za remont	5 kom.
Nerast	1 kom.
Potreba stočne hrane — za tov. svinje	72.000 kg
— za ekonom. klanja i uginuća	1.000 kg
— za krmače	16.000 kg
— za nazimice	2.500 kg
— za nerasta	1.100 kg
— za prasad	3.840 kg
U k u p n o	96.440 kg

Biljna proizvodnja

ječam ozimi sa postrnim kukuruzom	3,30 ha	16.500 kg
kukuruz (silirano zrno prekrupa)	9,60 ha	96.000 kg
Lucerka	0,40 ha	3.000 kg
		<hr/>
Ukupno		115.500 kg
za kukuruz — 20% vlage		19.200
		<hr/>
		96.300 kg

**Kalkulacija »B« tova svinja
(Na siliranom kukuruzu)**

1. Prase 24 kg x 115,00 dinara	2.760,00
2. Hrana — siliran kukuruz predračunat u suhi 295 kg x 8,10 din/kg	2.389,50
Suncokret / s 50 kg x 36,15 din/kg	1.807,50
3. Kamata na prase	73,60
4. Kamata na hranu	58,00
5. Ukupni troškovi tova 76 kg x 15,50	1.178,00
6. Stočna putnica	8,00
	<hr/>
CK kg žive vage za proizvođača = 82,75	8.274,60
Trošak Mesne ind. — organizatoru proizvodnje	
Poljoprivrednoj zadruzi 3% = 2,53 din/ka	248,00
Prevoz 100 kg x 0,40 din/kg	40,00
	<hr/>
SVEUKUPNI TROŠKOVI:	8.562,60
CK kg žive vage = 85,63 din/kg	

**Kalkulacija »A« tova svinja
(sa industrijskom hranom)**

1. Prase 24 kg x 115,00 din/kg	2.760,00
Trošak otkupa 3%	82,80
Prevoz praseta 24 kg x 0,80 din/kg	19,20
Kamate na prase	76,32
	<hr/>
Prase ukupno	2.938,32
2. Hrana ST 1 110 kg x 16,30 din/kg	1.793,00
ST—2 194 kg x 15,28 din/kg	2.964,32
	4.757,32
3. Usluge tova PZ-i i 76 kg x 18,50 din/kg	1.506,00
4. Prevoz hrane 304 kg x 0,38 din/kg	115,52
5. Prevoz tovljenika 100 kg x 0,40 din/kg	40,00
	<hr/>
SVEUKUPNI TROŠKOVI	9.257,16
CK kg žive vage = 92,57 din/kg	

PROIZVOĐAČ TOVNIH SVINJA »B«
PLANSKI OBRAČUN GODISNJIH FINANCIJSKIH REZULTATA

I PRIHODI

1. Tovne svinje 240 kom = 24.000 kg a 76,00 din/kg	1.824.000,00
2. Izlučene krmače 4 kom. 180 kg = 720 kg a 68,00	48.960,00
3. Prasad — škart 10 kom x 24 = 240 kg a kg 80,00	19.200,00
4. Ječam — zrno 16.500 kg a kg 11,00	181.500,00
UKUPNI PRIHODI:	12.073.660,00

II RASHODI

1. Repromaterijal u stočarskoj proizvodnji	493.891,38
2. Repromaterijal u biljnoj proizvodnji	244.327,80
3. Usluge (strane) u stočarskoj proizvodnji	72.000,00
4. Usluge (strane) u biljnoj proizvodnji	161.365,92
5. Održavanje uređaja, opreme i objekta	50.670,60
6. Amortizacija opreme	72.992,70
7. Amortizacija objekata	52.098,00
8. Amortizacija priplodnih grla	6.230,40
9. Osiguranje (OZ)	51.164,00
10. Energija (ostala)	46.000,00
UKUPNI RASHODI:	1.250.740,80

III DOHODAK — 1 minus 2 822.919,20

IV DRUŠTVENE OBAVEZE

1. SIZ zdravstvene zaštite	3.600,00
2. SIZ ZMIQ	4.000,00
3. Po katastarskom prihodu	60.231,90
UKUPNO DRUŠTVENE OBAVEZE:	67.831,90

V ČISTI DOHODAK — 3 minus 4 755.087,30

VI RASPODJELA ČISTOG DOHOTKA

1. Za osobne dohotke (2 člana x 9.000 x 12 mj.)	216.000,00
2. Prosječni anuitet i kamata	348.205,30
ZBROJ	564.205,30
3. Ostatak za proširenu reprodukciju	191.090,00